

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor**

ORADEA

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Ingadozás nélkül...

Az utóbbi hetek és hónapok háborus eseményei teljesen felborították Európa népeinek nemcsak hatalmi, de lelki egyensúlyát is. A fogalmak egyetlen történelmi korszakban sem értékelték olyan gyorsan át, mint e drámai napokban, soha nem volt olyan labilis, ingadozó és bizonytalan az eszmék és hitek értéke és tartóssága, mint ez apokaliptikus időben. Azokat a nagy és gigászi méretű csatákat, amelyek a nyugati harcmezőkön folytak, hosszú előkészítő harc előzte meg, amikor még nem a fegyverek mérték össze erejüket, hanem a szellem viaskodott szellemmel, eszme az eszmével. Anélkül, hogy most vitába szállanánk ez eszmei harcok tartalmával s mérlegelnénk, hogy az idők mennyiben adtak egyiknek vagy másiknak igazat, meg kell állapítanunk, hogy abban a formában, ahogyan felszínre kerültek, le sodródtak a történelmi szereplés színpadáról. Az európai méretűvé nőtt zsidókérdésről van szó. A zsidókérdésről, amely teljesen elhomályosította eszlendőkön keresztül az európai népek látókörét, amely megzavarta ítélőképességüket és önpusztító magatartásra ösztönözte még a jóhiszemű államiértakat is.

Ma már minderről alig csik szó. Európa számos népe vesztette el függetlenségét, pedig a háboru pusztító vihára még alig-hogy elszabadult láncairól. Az egyetlen dráma elterelte a figyelmet a zsidó-drámáról és a nagy szenvedések lázában, mintha kitisztult volna az egyébként megbízhatatlan közvélemény eszmei körében a való igazság: a zsidóság nem felelős az európai civilizáció és népek tragédiájáért, sőt ő is egyik áldozata az elszabadult szenvedélyeknek.

Megfontolkoztató, hogy a mai háboruban milyen jelentékeny szerepe van azoknak az erőknak, amelyek a zsidóság gazdasági és társadalmi pozícióját már a nagy erőpróba előtt felmorzsozták és számos helyen egészen megszüntették. Hogy csak egyetlen példát sorakoztassunk fel: A gigantikus méretű német haderő Hollandiát nem is annyira fegyveres erejének tulsúlyával készítette megadásra, mint inkább propaganda eszközeivel és annál ezzel egyet jelent: idegháborújával. A párisi holland követség és magának a holland vezérkarnak analízise is világosan utalt erre a tényre.

Európa zsidósága sokkal előbb feltudta már mérni és képes volt értékelni ezeket az eszközöknek hódító és lenyűgöző erejét. Ma már mások is látják és felismerik, hogy az „eszmei” hódítás legalább is olyan fontos, mint a hatalmi tényezők szerepe. Sőt, sok esetben megelőzi hatásban az utóbbiakat.

Bármennyire is érthető tehát ezeknek

a harcoknak nyugtalanító légkörében a lelkek ingalagsága, mégis éppen a közelmúlt eseményei kell, hogy támaszt nyújtsanak a nyugalom és biztonság megőrzéséhez. A népek csak úgy őrizhetik meg tartósan létüket, ha a legkritikusabb időkben is képesek biztosítani higgyadságukat és bölcs mérsékeltséget. A pánik és megzavarodottság, a defetizmus és kishitűség szíjjelrombolja a lelkek ellenállóerejét és éppen azoknak kedvez, akik ellen fel kellene készülniök szilárd eltökéltséggel.

A zsidóságnak elől kell járni a jó példával a nyugalom és egyensúly megőrzésével. A zsidóság edzettel kell fogadjon az újabb idők borús eseményeit, mert saját történelme — a messiás és közelmúlt történelme egyaránt — már számtalan ízben megtanította, hogy egy nép mindaddig élni tud és fejlődni képes, míg hisz önmagában. Ez a hit óvta meg a legnagyobb veszedel-

Dániában tovább folyik a cionista munka

Zürich. Az ideérkezett kopenhágai értesítés szerint a zsidó ifjúság mezőgazdasági kiképzése tovább folyik zavartalanul a német uralom alatt is. Ugyáztzik, hogy a zsidóság palesztinai munkára való előképzése nincs a német uralom ellenére. Viszont Kopenhága megszállása után sikerült bizonyos számú német menekültnek svéd területre menekülni. Őt színházat beállítottak, mert zsidó színészek is vannak a társulatokban.

A „Jewish Chronicle” szerint Dániában

A belgiumi zsidóság súlyos napjai

Páris. — A nyugati államok zsidósága körében is hatalmas megdöbbenést keltett Lipót belga király elhatározása, aki felszólította a nagyszámu és jól felszerelt belga hadsereget, hogy kapituláljon a német tulerő előtt. Ugyanakkor a Párisban levő belga kormány tagjai Pierlot miniszterelnökkel az élen, a király elhatározását elhamarkodottnak és megfontolatlanak minősítették és további kitartásra buzdították a belga polgári lakosságot és főleg a hadsereg még intakt részeit.

Nem tudni, hogy milyen lelki motívumok vagy milyen igéreték következménye volt ez a történelemben páratlan megfutamodás, de az bizonyos, hogy a belga zsidóság, amely a háboru folyán

mek között a zsidóságot és a nagy viharok elvonulása után mindig tanuja volt, hogy az élet még dusabban virágozott ki és a fejlődés magasabb fokon érvényesült.

Nyugalom és egyensúly! Soha nem volt erre olyan nagy szükség, mint mikor itt is, — ott is a nyugtalanság és ingadozás üti fel a fejét. Európa civilizációja már nem egyszer dőlt romba a népek versengése során, de előbb-utóbb mégis helyreállt a rend. Ha ez a rend nem is a régi volt, de biztosította a népek együttélésének lehetőségét.

Biznunk kell tehát abban, hogy a mai erőmérközések után, a nagy elrendeződés és megbékélés idején, Európa népei együttesen fogják kiküszöbölni életükéből azokat a romboló eszméket, hiteket és babonákat, amelyek megromlották jobbsorsra érdemes életüket és megmérgezték jelenüket. Biznunk kell benne, hogy a szenvedések tüzeiben felperzselődnek azok a romboló indulatok, amelyek az építés helyett a pusztítás barázdáiba szórják vetésüket és a zsidóság, mint zürzavaros napjaink legártatlanabb és legszenvedőbb népeinek egyike, szintén megtalálja méltó helyét a kis és nagy népek sorában.

is készítik a zsidóörvénnyt. A hatóságok feltöltötték a zsidók pénzügyi tevékenységét és bezárták az összes zsidó ékszerüzleteket.

Törvény jelenik meg rövidesen a vegyesházasságok megakadályozására. Remélik, hogy a 370 ifjút, akik már készen állottak a palesztinai utra, utnakengedik.

A dán sajtó, amely most ellenőrzés alatt áll, zsidóellenes kampányba kezdett, azonban mindezeidig eredménytelenül.

is rengeteget szenvedett már, most a megszálló hadsereg rendeletei folytán került kinos helyzetbe. A világ egyik legbékésebb és legjobban tolerált zsidósága élt a belga határokon belül és Antwerpen gyémántbörzseje meg a többi életheletőség nyugodt polgári existenciát biztosított az ottani zsidóság jórészenek.

A belgák országában még vízharzik a háboru rettentő forgószele, hatalmas tankok és repülőgépek ezrei dübörögnek, taposnak el és bombáznak szét mindent. Az emberek tízezeinek korai sírját jelentik ezek a gigászi harcok, amelyeknek véget akart vetni a belga király szava. Nem tudjuk, mennyire sikerül ez neki. Az azonban bizonyos, hogy súlyos napok virradnak a belgiumi zsidóságra.

BECK volt lengyel külügyminiszter portréja

Nem vagyunk politikai lap és így nem is foglalkozunk napi politikával, mégkevésbé politikussal. De nem hallgatniuk el, hogy szencziósan érdekes részleteket olvastunk a párisi „Marianne”-ban. Pulkovnik Josef Beck, volt lengyel külügyminiszter egyéniségével kapcsolatban.

Beck keserű emléket ébreszt a lengyel zsidóság lelkében. (Ezt nem a Marianne írja). Keserűket azért, mert annak az antiszemita érzéknek a vezére volt, amely az antiszemita mesterkedést, hogy a lengyel zsidóságnak nehézzé tegye napját, meg arról igyekezett a közvéleményt meggyőzni, hogy a lengyel zsidókat egy távoli gyarmatra kellene küldeni, mert Lengyelország nem bírja eltartani őket.

Ahogy megrajzolja a volt külügyminiszter portréját a franciáknak, azt kell közölnünk, hogy inkább lemondana arról, hogy egy úgyszólván zsidókkal teleteremtett Lengyelországnak külügyminisztere legyen és szívesebben venne egy „zsidómentes” katonai Lengyelországot. Ezt a nagy zsidóvilágot igyekeztek irányelvül magukévá tenni a lengyel nemzeti szocialista vezetők és rávetették külügyminiszterükre, hogy országukat pontjából is kímélték katasztrófa-politikai úzón.

A „Marianne” többek között azt írja, hogy a Brassóban, az „Aro” szálloda egy egész emeletét elfoglaló emigrált külügyminiszterre vonatkozólag, a tartóztatott Stojadzinovics volt jogász miniszterelnökénél talált iratokból megállapították a hatóságok, hogy Beck volt lengyel külügyminiszter több ízben vissza akart térni a hatóságok által megszállott területre, mert a németek szívesen látnák és tolnák is őt, természetesen bizonyos szolgálatok ellenében.

Beck katasztrófa-politikájának legjelentősebb epizódja volt, hogy amikor Csehszlovákia fenyegetett volt, akkor az oroszok szabad átvonulást kértek, hogy segítsék a kis kőztársaságot, de Beck nem engedte, ellenben igényt tartott Teschenre. És hihetetlen fenyegette meg a szorított kis országot, amely nem tudott ellenállni és összeomlott. Amikor pedig Teschen az „övék” volt, akkor összeomlott az egész Lengyelország is. Mert Beck külügyminiszter így irányított a zsidókat.

A Marianne megjegyzi még, hogy a világháború idején Foch generalissimus, a franciák nagy hadvezére, Beckre vonatkozólag azt a kijelentést tette:

— Azt hiszem, meg fogom még bánni, hogy ezt az embert nem lövettém agyon... Bizonyára okot adott erre akkori viselkedése is.

De legjobban bizonyítja Foch előre látását az a körülmény, hogy Barthou francia külügyminiszter, amikor tragikus halála előtt (Marseilleben lőtték agyon a terro-

risták a jugoszláv uralkodóval együtt) meglátogatta Varsót is, akkor a következő párbeszéd folyt le közte és Beck között:

— Nem lehet Lengyelországnak megtüntetni, hogy békejobbot nem nyújtson Németországnak, — mondotta Beck.

Mire Barthou ezt válaszolta: — Ez ellen nincs kifogásunk, de ölelő karokkal mégsem szabad a németek ajánlatait elfogadni.

Hiába volt Foch marsall elméleti előrelátása, a volt miniszter a hálátlanság utjára taszította a fiatal Lengyelországot barátai és megretentőivel szemben. A cors úgy akarta, hogy ez a most emigrációban élő lengyel politikus, a maga rövidlátó és önző politikájával a romlásba vitte hazáját.

A Marianne cikke rávilágít e „nagy férfi” lelki nagyságára, akiben csak egy volt örök és megingathatatlan: a zsidógyűlölet.

Tíz millió lei négy hónap alatt, menekültek javára

Kezdetben, amikor a menekültek Románia felé gravitáltak, az itt élő zsidóság nehezebben nyitotta fel pénztárcáját, mint kellett volna. A bukaresti zsidóság inkább adott de Erdély nem volt olyan megértő, sőt Bukovina és Besarabia sem. De mióta az üldözöttek száma megnőtt és a közép- és kelet-európai zsidóság helyzete még kétségbeesettebb, mintha minden megváltozott volna.

Ami azonban még a pénzről is fontosabb, a segítés munkáját is megszervezték. Az addigi ad-hoc és csak egyesek ötleteiből táplálkozó menekültyei segítés bizonyos formát kapott és organizáció vette kezébe az irányítást. Ez jó volt az egyedeknek is, de a legjobb a menekülteknek, akinek szerencsétlensége mellett még az is külön tragédia volt, hogy lejenként kellett megalázkodni egyesek előtt. Viszont nem tudhattak, hogy kik az adakozók és kik a „nehéz kezűek”, s így gyakran fájó arcúlapásokat kellett elszívni. Ma már ez elmúlt, mert a legkicsinysebb embereket is sikerült a menekültyei segítés nagyszerű munkájába beállítani. Igaz, hogy az utóbbi hónapokban már nem jönnek új határokra át, mert talán nehezebbé vált a menekülés és Palesztina felé való továbbjutás is csaknem lehetetlenné vált.

Mindezek dacára a kormány jóindulata és emberies megértése folytán most is el Romániában 1800 zsidó menekült, akik ebben a pillanatban, ahogy lehetővé válik, azon-

Roppant makacs a gyomrom...

idősb. Csiki Márton Cápálné, u. p. Vlahița, jud. Odorheiu, f. évi március 4-i köszönőlevelét minden kommerciár nélkül szívesen leközöljük:

„Tekintetes gyógyszerész ur, alulírott tisztelettel kérem legyen szíves két üveg Gastro-D. orvosságot küldeni utánvét mellett, mert egy üveggel elhasználtam és bár ugyancsak makacs a gyomrom, hét-nyolc nap van emésztésem, mégis Istennek hála könnyebbé vettem észre már egy üveg elhasználása után, remélem ezek után, ha még két üveget elhasználok, a gyomrom teljesen megjavul. Ahol csak teheti, minden gyomorbeteg szenvedőnek fogom a Gastro-D. orvosságot ajánlani.

Valóban a Gastro-D. hatása gyomor- és bélzavaroknál, máj- és vesebetegnél, ideges emésztési zavaroknál valószínűleg áldás a szerveneknek, úgyhogy egyáltalán nem lep meg bennünket, a betegek és kivagyultak lelkesedése. Orvosok is ajánlják.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 150.— lei utánvét mellett. Császár E. gyógyszerárban, București, Calea Victoriei 124.

Inscris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938, Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5700

Péntek: Ijjar 23, május 31.

Szombat: Ijjar 24, június 1. 5: פקס

Heti szidra: כמרכר

Heti halóra: דרי מספר

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.00

gyertyagyújtás 8.10

Isztentisztelet kezdete 8.20

Szombat befejezése 9.21

Ros-Chodes Szíván bencsolás:

Péntek, június 7: Ros-Chodes.

Georg Lansbury,
volt angol miniszter:

Miért gyűlölik a zsidókat?!

A világesemények torjagában nem kellett nagyobb feltűnést, hogy meghalt 81 éves korában Georg Lansbury, aki nem is olyan régen nagy szerepet játszott az angol politikai életben, mint a Labour Party-nak, tehát a munkáspártnak egyik vezére, a volt munkáügyi miniszter. Lansbury nem volt hétköznapi egyéniség, már csak azért sem, mert a világbeke inatlakusa volt, aki az utóbbi két évtizedben halálisan komolyan hitt abban és propagálta is azt az eszmét, amely röviden így hangzott: „soha többé háborút.” Talán egy kissé hiba is volt ez a nagy bekeszeretel, mert annak idején, amikor Macdonald volt a miniszterelnök, Lansbury és társai, mint a nagy humanisták és békebarátok a maguk részéről annyira megvetették a háborút, hogy egyoldalú leszerelést csináltak s ezért nem tudott a brit birodalom eléggé felkészülni a nagy leszámolásra, amely most folyik a skandináv csatamezőkön.

Lansbury elhalálozása alkalmából a zsidók részéről igényt tarthat emléke arra, hogy ne menjen feledésbe. Lansbury a zsidók igaz barátja volt és életében sokszor kifejezést is adott becsülésének és a zsidók iránti ragaszkodásának.

Lansbury politikai működésének kezdete óta, mindenkor közbenjárta az elnyomott zsidók érdekében. Amikor 1938-ban a német kormány a lengyelországi zsidók czeit, közöttük öregeket, betegeket, asszonyokat és gyermekeket kitoloncoltatott, Lansbury volt az, aki a lengyel menekültyei bizottság élére állott és haláláig sokat dolgozott a szerencsétlenek érdekében. Egyéniségének súlyával, mindig az elnyomott zsidók mellé állott. Nagyon sokat és sokszor érdeklődött Palesztina újjáépítése iránt is.

Halála alkalmából egyik legutóbb megjelent cikkét idézzük, amit a zsidókkal kapcsolatosan írt és ennek a cikknek idézésével áldozhatunk legjobban a kiváló keresztény munkásvezér és humanista emlékének.

Az említett cikkben mindenekelőtt megállapítja, hogy több a keresztény barátja, mint a zsidó és inkább keresztény körökkel érintkezik, ahol bizony sokszor találkozik a zsidóellenességgel. Ezt annak tudja be, hogy a legtöbb keresztény nem ismeri a zsidóság lényegét és bizonyos idegenkedéssel tekint zsidó embertársai felé. De hosszú élete folyamán sikerült megismerkedni mindenféle fajta rendű és rangú zsidóval. Ismeri a milliomost és a proletárt, ismeri a tisztességest és a spekulánst, még gazembert is talált közöttük. Olyan, aki becsapta keresztény és zsidó embertársait egyaránt, viszont olyan zsidó is került elébe, akinek meg keresztény csapott be igen érzékenyen.

A zsidóit megkövetelik, hogy kevesebb hibával rendelkezzen, mint nem-zsidó embertársa és ezért elfogultsággal vannak velük szemben.

Mint érdekes jellegzetességet észlelte, hogy a zsidóknak hallatlanul ki van fejlődve a tudásszomj, a tanulás és a tudás iránti lisztele. A zsidó szenvedélyesen szeret tanulni és tudni, talán azért, mert tudja, hogy neki kétszeresen fel kell vértelnie lennie az élet küzdelmében, mint többi embertársainak. Míg a keresztény ember tiszteli a tudományt, addig a zsidó szenvedélyesen áldoz a tudás oltárán és akár tilozatiótól, akár zenétől, vagy ha még sportról is van szó, mindig és mindenben a tökéletes felé irányul, minden akarttal.

Érdekes jelenség — mondja Lansbury, — hogy a zsidó szélsőséges, a jóban és rosszban is. Tud nagyon jó és tud nagyon rossz lenni. Legjobb példa arra, hogy adott vallásalapítót, de adott Judást is, adott prófétákat, adta a Rotschildokat, adta Baragont, Einstein és Marxot. Ad tékozlókat és zsugortikat, ad nagy szellemeket és ad idiotákat. Mindent tud nyújtani — és ezért sem értik meg őket...

Ismerek — írja Lansbury — igen finom, okos öreg zsidókat, akik szerették a szép könyveket, a nyugalmat, a hangulatot és a klasszikus zenét. Ismerek okos zsidó asszonyokat, akik praktikusak, vendégszeretők, finomak és megértőek. Ismerem szegény zsidó virágáruslávoikat és triss, eleven, energikus, táncoló és éltel harcoló új leánytípust is ismerek közöttük. Ismerem nagyon lojális zsidókat, akik sok tekintetben lojálisabbak és megértőbbek voltak azoknál a barátainál, — akik nem szerették őket. Tudtam rájuk, hogy ahol egy keresztény egy fontot ad bizonyos célra, ott a zsidó legalább öt fontot vesz elő zsebéből.

Példa rájuk, hogy létesítettünk egy sakk-klubot keresztény barátainkkal. Ebben a klubban csak egy ötöd rész a zsidó tagok száma, de amikor versenyről van szó, akkor a versenyzők és az érdeklődők zöme zsidó. Mintha csak zsidó tagokból állna a klub. Kutattam ennek okait és rájöttem arra, hogy míg a nemzsidók megtanulják a sakkot és jórészt csak „játsszik”, addig a zsidók, már az első perctől kezdve könyveket vesznek, amelyek a sakkjátékkal foglalkoznak s igyekeznek ezen a téren is kitűnni, többre jutni, mint embertársaik.

De a zsidó mindenben többre akarja vinni, mint más! Szívósan halad célja felé, van benne kitartás, s tudja, hogy neki kétszeres energiát kell kifejtenie ahhoz, hogy az életben boldoguljon. Természetes, hogy ennek folytán vagy tisztelik, vagy gyűlölik. S mert az érvényesülő embereket inkább gyűlölik, mint szeretik, ezért gyűlöltöbben a zsidót. Már gyermekkorában mutatkozik ez a többvégyágás. A középiskolában ugyan aranyérmét kap a zsidó fiú, de az egyetemre vagy nem jut be, vagy nagy nehézségek árán, már akkor is

több energiát követelnek tőle, mint másoktól. Így kétszer olyan tehetséges, kétszer olyan tudású és kitartású kell legyen, mint keresztény barátai és ismerősei. Végre ha sikerül neki az élet, akkor gyűlölik, mert ezernyi akadályon kell átküzdie magát, míg érvényesülni tud.

Bevallom — fejezi be Lansbury, — hogy sok lelki nemességet találtam a zsidóknál, sok felülemelkedettséget és a hálaérzet kifejlődését. Szeretik a családi életet, amit megtanulhatunk tőlük, szeretik a szepet, a nemesi és gyakran mondtam barátainknak, hogy — tanulhatunk tőlük.

— Szeretem és tisztelem jótulajdonosságokért őket és amikor ezt mind megvalósítom, ezzel egy kis adósságot is török le mindazokkal a zsidókkal szemben, akiket a társadalmi élet legfelsőbb régiójától a legalsókiig, megismertem és megszerettem.

Lansbury, a tekintélyes angol politikus és munkásvezér, a nagy békebarát meg megértte azt, hogy látta észrehozni azt az épületet, amelyet ő európai békeműnek szereltet volna látni, gránit alapozaton és évszázadok viharainak ellenállóan. De ez nem a konstruktivitás műve, ahogy azt a nagy pacifista elképzelte, hanem a destruktív s ki tudja, milyen keserű csalódottsággal hagyta itt a földi életét ő, aki egyike azoknak, akikre Bernhard Shaw kifejezése, a „super-man” a felsőbbrendű embere illik. A nagy keresztény humanista emlékének ezzel a visszaemlékezéssel áldoztunk.

— Lapunk legközelebbi száma Ercov-Scuvothker, június 11-én, gazdag tartalommal jelenik meg.

— ZSIDÓ UTCANEVEK VILNÁBAN. Vilna. — A vilnai városi tanács elhatározta, hogy négy utcát az ottani nevével el. Felszólította a zsidó városi tanácsosokat, hogy terjesszék be erre vonatkozó kívánásukat. A zsidó tanácsosok a következő négy nevet jelölték meg: I. L. Perec, Mendele Mocher Sziórim, Eisk Meir Dicl és Dr Sabbat.

— SÚLYOS VESZTÉSSÉG ÉRTE PALESZTINÁT A HOLLAND ÉS BELGA PIAC ELVESZTÉSÉVEL. Jeruzsálem. — Hollandia és Belgium megszállásának súlyos gazdasági következményei vannak a palesztinai kereskedelemre. Palesztina exportmértéke Hollandiával szemben igen kedvező volt. Belgium ugyancsak fontos piaca volt a palesztinai termékeknek. 1939-ben 314 ezer font értékű árut exportált Palesztina Belgiumba és 361 ezer font értékű volt a Belgiumból eredő behozatal. Hollandia a múlt évben 452 ezer fontot importált Palesztinából és 287 ezer fontot exportált. A kulturális kapcsolatok is élénkek voltak mindkét országgal. Közel 100 palesztinai ifju tanult a holland és belga egyetemeken.

— Bucureștiben a „Népünk” példányszámaként kapható a „Modern Kölcsonkönyvtár”-ban, Calea Victoriei 50. (Telefon palotával szemben, szuterén).

Clujon a legiall kóser konyha a

Concordia-Clubban
str. Memorandului 13 (bejárál a str. Ratiu felől). Telefon 26-92
Az Orth. rabbinátus felügyelete alatt.

Egészségét veszélyeztető NÁTHALÉZ-GRIPPA-Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a **Senlaslo** fertőtlenítő toalettszappant, megóvja egészségét!

— KOLOZSVÁRON keresse fel a CARMEL ort. kóser vendéglőt. Calea Regale Ferdinand 33. (Str. Dacia sarkon, a Regal kávéházzal szemben), ahol pontos kiszolgálás mellett a legjobban étkezhetsz.

Ismenjté nem tudja magát elhatározni, hogy a bá-

E kor azonban másképp is jelentős volt a sváj-

A Helvetika vívmányai ellen már 1803-ban erős

Az 1830-iki júliusi forradalomnak kellett kitör-

A MULT SZÁZAD A XIX. század ötvenes

1856. szeptember 24-én kiadott törvény, amely a

A ZSIDOK SZÁMA 1850-ben volt az első hivatalos

Éra óta, de ma sem tesszük többre a svájci zsidó la-

8. A SVÁJCI ZSIDÓSÁG Dacára annak, hogy

1894. óta vágatási állalom van érvényben és kü-

9. A SVÁJCI ZSIDÓ KÖZÖSSÉGEK... A nagyobb

10. AZ ALDOZATKÉSZSÉG 1904-ben megalakult a

A svájci zsidóság nagyon sokat tett a menekül-

Egy gazdag és szerény, komoly és dolgozó zsidó-

Băile FELIX gyógyfürdő Oradea mellett (Románia Pöstyénje) Ujnonnan berendezett: Szabadfürdő

Ima-nap Angliában

Imponáló, hogy az angolok milyen vallásosak. Ugy látszik, abban remény-

A most folyó irtózatok háboruban úgy látszik, hogy gyorsan a menyör-

Szerény véleményünk szerint az ang-

Eszünkbe jut az a régi amekdota, amely szerint,

Kérdi a tmitó az iskolában, hogy miért lett így az Ur,

Amikor csodával tudunk segíteni, ne adjunk ki készpénzt...

„Segíts magadon, akkor az Isten is megsegít” — ezt a régi közmondást nem

Nagyon szép ez a francia és angol „betochen,”

Közélet

— FELAVATTÁK A CLUJI ORT. CHEVRA SZERETETHÁZAT. (Cluj). Va-

— A BISTRITAI ORTODOX HITKOZ- SÉG az elmúlt héten nagy érdeklődés

— Elhunyt magyarországi főrabbi. A győrszentmártoni (Magyarország) fő-

Mindig fiatalok...

Vannak hölgyek, akik éveik dacára, nem öregsznek MIERT?

Nagyon egyszerű, mert szervezetük jól működik, mert szervezetük nincs megma-

NE VÁRJON HOLNAPIG! HÁ AZ EGÉSZSÉG ÉS IFJUSÁG

Akadályozza meg szervezete megmérgezését Urodonal használatával, ez a készítmény nagy-

Chatelain készítmény Megbízható márka

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

amelyet apósa halála után kapott meg. Ő volt az, aki a világháború előtti idők-

— Weinman Sámuel marosillyi fő- rabbi halála. Röviddel ezelőtt meghalt

Jó izletes orih. kóser házikoszi kihordásra is Berger bodegájában Timișoara IV. Prier 2.

Rappaport Lipót hitközségi elnök bu- csuztatta megrendítő szavakkal. A teme-

— MÁSFÉL MILLIO LELKET SZÁM- LÁL PALESZTINA LAKOSSÁGA. A pa-

— FELHÍVÁS JUCOSZLÁVIAI ELŐFI- ZETŐNKHEZ! Felkérjük jucoszláviai elő-

Haifa. — Sir Harold MacMichael, Palesztina fő-kormányzója, Sabbatát Levit nevezte ki egy évi időtartamra Haifa város polgármesterévé. Ez az első eset, hogy zsidó került a haifai városi tanács élére. — Hassan Bej Sukri néhány hónappal ezelőtt bekövetkezett halála óta Sabbatát Levit vezette a város ügyeit. Kinevezése nemcsak Haifában, de az egész országban nagy meglepetést keltett.

Zürich. — A svájci cionista szövetség évi konferenciáját május 19-én tartották meg Zürichben. A konferencián résztvett a Jewish Agency végrehajtó bizottságának képviselőiben Nahum Goldmann dr., aki a palesztinai politikai helyzetéről mondott beszámolót. Richard Lichtheim dr. a genfi cionista iróda vezetője, a cionista mozgalom belső helyzetével, Chaim Berles, a Jewish Agency bevándorlási irodának igazgatója a bevándorlás kérdésével, Julian Federbusch pedig a Keren Kajemel kérdéseivel és az új földvásárlási törvénnyel foglalkozott.

Berlin. — A palesztinai zsidó nők szervezete listát nyújtott be a palesztinai kormánynak, 37 olyan palesztinai állampolgársággal rendelkező zsidó asszonyról és 17 gyermekről, akiket a háború Európában talált és akiket a berlini és varsói koncentrációs táborokba zártak. A gyermekeket elszáktolták anyáiktól és igen szigorú elbánásban részesülnek. A palesztinai kormány biztosította a nők szervezeteit, hogy minden el fog követni kiszabadításuk érdekében.

Budapest. — A Hivatalos Lap legutóbbi száma rendelkezést közöl, amely a zsidók csoportos kivándorlásáról intézkedik. A rendelkezés értelmében zsidók csoportos kivándorlásának megszervezését csak a belügyminisztérium engedélyével lehet eszközölni. A kivándorlási műveleteket pedig csak a belügyminisztérium ellenőrzése mellett lehet lefolytatni. A rendelkezést valószínűleg azért hozták, hogy ne fordulhassanak elő ismét olyan esetek, mint a múltban, mikor Telkistimeretlen hívnák kifosztották a kivándorlókat.

Newyork. — 1200 delegátus jelenlétében Newyorkban tartották meg az Amerikában élő galíciai zsidók szövetségének 4-ik évi konferenciáját. Sol Low elnök, Solomon Kerstein titkár, Simon Federbusch főnőrségi főbíró és Sámuel Goldstein beszédei után elhatározták, hogy segélyalapot létesítsenek az Európában élő galíciai zsidók javára. A konferencián Roosevelt elnök üzenetét olvasták fel, amely többek között ezeket mondja: „Az a nagyogó és pártatlan segítési készség, amelyet önök a háború által szétszaggatott országokban kezdeményeztek, beszédes bizonyítéka a mi hagyományos emberszerelűségünknek. Büszkén mondhatom, hogy Amerika válasza az emberi szenvedés hívására mindenkor a jóságból fakadt és azt politikai és nemzeti különbség sohasem homályosították el. Mindenkor készek voltunk segíteni az összes fajok és vallások szerencsétlenét.”

Jeruzsálem. — A palesztinai kormány statisztikai hivatalának áprilisi közlönye szerint 1940 első két hónapjában a zsidó bevándorlók száma 1146-ot tett ki, az előző év ugyanezen időszakának 3433 bevándorlójával szemben. A bevándorlók közül 372 Németországból, 336 Csehszlovákiából, 73 Lengyelországból és 60 Romániából származik. — A közlöny többi számadatából kitűnik, hogy januárban és februárban 5253 zsidó állampolgár ügyét intézték el, az előző év megfelelő hónapjának 2930 esetével szemben. — A Vaad Leumi kulturbizottsága közölte, hogy Rasi halálának 900-ik évfordulója alkalmából egész Palesztinában Rasi-hónapot proklamált Sevuntól kezdődően, a 11-ik században élt világhírű bibliai és talmudmagyarázó emlékére. A hónap programjában számos ifjúsági ünnepség szerepel, amelyeknek keretében előadásokat és felolvasásokat fognak tartani Rasiról.

— AZ OLASZ ZSIDÓSÁG LÁTTA EL PÁSZKÁVAL A BÉCSI ZSIDÓSÁGOT. Rómából jelentik: Az olasz zsidó hitközségek szövetsége Pészach ünnepe előtt nagymennyiségű pászkát, teát, kakaót és olajat küldött a bécsi zsidóság számára. Az olasz kormány e küldemények továbbításához készségesen engedélyt adott. Az olasz zsidóság szervezői gondoskodtak a Rómában, Génuában, Milánóban és Triestben tartózkodó zsidó emigránsok huszvéti ellátásáról is. Egyedül Triestben ötszáz külföldi zsidót kellett ellátni.

— A Franciaországban élő zsidó menekültek helyzete. A francia menekültügyi bizottság most tette köze 1939 évi jelentését. A jelentésből idézzük az alábbi adatokat: A bizottság háromnegyedéves fennállása alatt sok ezer menekültet támogatott, hogy fel tudjanak készülni egy másik bevándorlási országban való új életre. A menekültek nagyrésze Franciaországból Palesztinába, vagy a tengerentúli országokba vándorolt tovább. A bizottság a menekülteknek anyagi segílyt és lelki támogatást nyújtott. 1939-ben a bizottságra háruló terhek mind nyomasztóbbak lettek. A csehszlovák annexió után az országba jötték száma erősen megnövekedett és ezeknek a menekülteknek a helyzete annál súlyosabb volt, hogy menekülésük előtt mindenükből kifosztották őket. A bizottság ugyanolyan bánásmódban részesítette a csehszlovákiai menekülteket, mint németországi és ausztriai sorstársaikat. A háború kitörése után a bizottság legfőbb gondja volt eljárni a hatóságoknál annak érdekében, hogy tovább folytathassa munkáját. Amidőn a kormány a nemzeti biztonsági érdekében helyesen vélte a 10-14 ezer menekült internálását, a bizottság feladatává vált, hogy megkönnyítse az internáltak sorsát és a bizottság szervei felhatalmazást nyertek a katonai és polgári lakosságtól arra, hogy a gyűjtőtáborokat rendszeresen látogassák. A többi emberbaráti szervezettel karöltve, külön bizottságot alakítottak, amelynek célja az volt, hogy hathatós erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse az internáltakat. Ennek a különleges bizottságnak a védnökségét a közegészségügyi minisztérium vállalta. 1939-ben a bizottság irodáit 66 ezer 510 személy kereste fel, így tehát minden napra kétszáz személy látogatása esik. A 66 ezer 510 látogató közül 19 ezer 910 első ízben fordult a bizottsághoz. A bizottság levelezése 146 ezer 269 beérkezett és megválaszolt levelet tesz ki.

— AZ ALASZKA-TERV. Harold L. Ickes, az Egyesült Államok belügyminisztere, általánosságban hozzájárult az alaskai zsidó menekült-telepítés tervéhez. A belügyminisztérium most a terv részleteit tanulmányozza és a telepítésre vonatkozó törvényjavaslat megszövegezése után azt a törvényhozó hazák elé terjeszti. A terv előadója a szenátusban Robert F. Wagner, a képviselőházban Frank R. Hawener lesznek. A terv megvalósítása oly módon fog történni, hogy több Alaszka-fejlesztési részvénytársaságot alakítanak, amelynek az lesz a feladatuk, hogy európai menekülteket, vagy szegényorsú amerikaiakat telepítsenek le Alaszka-ban, ahol a most létesítendő ipari ágakban, vagy a felsziget északi részében található mezőgazdasági településeken nyernek elhelyezkedést. Az alaskai tervvel kapcsolatosan Hawener előadó kijelentette, hogy a 30 ezer lakossal rendelkező Alaszka, amelynek gazdasága harminc esztendő óta szűnhet, nagyobb és természeti kincsekben gazdagabb, mint egész Skandinávia, a maga 13 millió lakosával.

— AZ OLASZ ZSIDÓSÁG LÁTTA EL PÁSZKÁVAL A BÉCSI ZSIDÓSÁGOT. Rómából jelentik: Az olasz zsidó hitközségek szövetsége Pészach ünnepe előtt nagymennyiségű pászkát, teát, kakaót és olajat küldött a bécsi zsidóság számára. Az olasz kormány e küldemények továbbításához készségesen engedélyt adott. Az olasz zsidóság szervezői gondoskodtak a Rómában, Génuában, Milánóban és Triestben tartózkodó zsidó emigránsok huszvéti ellátásáról is. Egyedül Triestben ötszáz külföldi zsidót kellett ellátni.

— A Franciaországban élő zsidó menekültek helyzete. A francia menekültügyi bizottság most tette köze 1939 évi jelentését. A jelentésből idézzük az alábbi adatokat: A bizottság háromnegyedéves fennállása alatt sok ezer menekültet támogatott, hogy fel tudjanak készülni egy másik bevándorlási országban való új életre. A menekültek nagyrésze Franciaországból Palesztinába, vagy a tengerentúli országokba vándorolt tovább. A bizottság a menekülteknek anyagi segílyt és lelki támogatást nyújtott. 1939-ben a bizottságra háruló terhek mind nyomasztóbbak lettek. A csehszlovák annexió után az országba jötték száma erősen megnövekedett és ezeknek a menekülteknek a helyzete annál súlyosabb volt, hogy menekülésük előtt mindenükből kifosztották őket. A bizottság ugyanolyan bánásmódban részesítette a csehszlovákiai menekülteket, mint németországi és ausztriai sorstársaikat. A háború kitörése után a bizottság legfőbb gondja volt eljárni a hatóságoknál annak érdekében, hogy tovább folytathassa munkáját. Amidőn a kormány a nemzeti biztonsági érdekében helyesen vélte a 10-14 ezer menekült internálását, a bizottság feladatává vált, hogy megkönnyítse az internáltak sorsát és a bizottság szervei felhatalmazást nyertek a katonai és polgári lakosságtól arra, hogy a gyűjtőtáborokat rendszeresen látogassák. A többi emberbaráti szervezettel karöltve, külön bizottságot alakítottak, amelynek célja az volt, hogy hathatós erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse az internáltakat. Ennek a különleges bizottságnak a védnökségét a közegészségügyi minisztérium vállalta. 1939-ben a bizottság irodáit 66 ezer 510 személy kereste fel, így tehát minden napra kétszáz személy látogatása esik. A 66 ezer 510 látogató közül 19 ezer 910 első ízben fordult a bizottsághoz. A bizottság levelezése 146 ezer 269 beérkezett és megválaszolt levelet tesz ki.

— AZ ALASZKA-TERV. Harold L. Ickes, az Egyesült Államok belügyminisztere, általánosságban hozzájárult az alaskai zsidó menekült-telepítés tervéhez. A belügyminisztérium most a terv részleteit tanulmányozza és a telepítésre vonatkozó törvényjavaslat megszövegezése után azt a törvényhozó hazák elé terjeszti. A terv előadója a szenátusban Robert F. Wagner, a képviselőházban Frank R. Hawener lesznek. A terv megvalósítása oly módon fog történni, hogy több Alaszka-fejlesztési részvénytársaságot alakítanak, amelynek az lesz a feladatuk, hogy európai menekülteket, vagy szegényorsú amerikaiakat telepítsenek le Alaszka-ban, ahol a most létesítendő ipari ágakban, vagy a felsziget északi részében található mezőgazdasági településeken nyernek elhelyezkedést. Az alaskai tervvel kapcsolatosan Hawener előadó kijelentette, hogy a 30 ezer lakossal rendelkező Alaszka, amelynek gazdasága harminc esztendő óta szűnhet, nagyobb és természeti kincsekben gazdagabb, mint egész Skandinávia, a maga 13 millió lakosával.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”. ORADEA

B-U-M-O-R

A KIRALYNÉ DEFERÁL

Viktória (1819—1901) angol királynő Albert szász-koburg herceghez ment nőül, aki a legnagyobb gyengédséggel szerette a királynőt. Ez a nagy szeretet azonban nem zárta ki, hogy néha-néha kisebb vitákhoz ne téri volna ki közöttük. Egyszer egy ilyen kis nézeteltérés után a herceg haragosan vonult vissza szobájába és magára zárt az ajtót. Rövidesen a királynő megjelent a bezárt ajtó előtt és kopogtatott.

— Ki az? — kérdezte Albert herceg.
— Anglia királynője — hangzott hidegen a válasz.

Mély csend, az ajtó nem nyílt ki. A királynő újból kopogott, a herceg ismét megkérdezte: „Ki az?” a királynő erre még fagyosabban ejtette ki előbbi búszké szavait s az ajtó továbbra is zárva maradt. Néhány perc múlt el csendben, midőn Viktória újból kopogott, Albert herceg ismét megkérdezte:

— Ki az?
— Most már Viktória halkán, lágyan felelte:
— A te feleséged, Albert.
Az ajtó azonnal kinyílt.

JELENET A SOROZÁSON

— Ezredorvos ur, ugy gondolom, hogy nem lesznek alkalmas frontszolgálatra, mert igen rövidlátó vagyok.

— Nem baj fiam, majd az első vonalba fogunk beosztani, hogy közelebb legyél és jobban lásd az ellenséget...

RÉSZBEN...

— Nézzé ezt a hirdést — szólott a páciens orvosához, — az áll benne, hogy ez a hajnövekedő szer egy hét alatt dus haját varázsol a kopasz fejre és üvege mindössze száz lei. Elhiszi ezt, doktor ur?
— Részben — hangzott a felelet.
— Hogy-hogy részben?
— Elhiszem, hogy üvege száz lei.

ZSEBMEZTŐK

— Hiába, mégis csak a becsületesség fizeti ki magát a legjobban.
— És éppen te mondd ezt?
— Hát persze! Tegnap loptam egy karpercet, az orgazda 80 lei kínált érte, erre visszavittm a gazdájának, mint becsületes megtaláló és 200 lei jutalmat kaptam.

SALAMONI ÍTÉLET

Egy moztörökkeljárta elűt az országúton egy libát. Azonnal otterem a liba tulajdonosa, egy kisgazda, aki így szól:
— Most fizessen kétszáz lejt és tartsa meg magának a libát.
— Kell a kutyának a liba — mondotta biciklista — adok magának száz lejt és tartsa meg a libát.

— Nem kell a liba, fizessen kétszáz lejt.
— Nem kell a liba, adok száz lejt.
Így veszekszenek, vitákoznak és már-már komolyabba fordult a dolog, mikor arra jön egy házalo és elmondhatja magának a tényállást.
— Szóval — mondja a házalo — maga kétszáz lejt akar kapni és nem kell a liba, maga pedig száz lejt akar adni és nem kell a liba.
— Ugy van.
— Nahát idefigyeljenek. A maga száz lejt, az én adok a magaméból száz lejt és akkor maga fizetett kétszáz lejt, maga meg gazduram kapott kétszáz lejt. Stímtm?
— Símtm?
— Helyes. Én pedig a száz lejéért kaptam egy negyészázalejt libát.

MAR KÉSŐ...

— Komiszár ur, bocssáson meg, de egy tévedést kell közölnöm önnel. Tegnap reggel jelentetem, hogy ellopták a pénztárcámat, nos mára kiderült, hogy nem történt lopás, a pénztárcám egy másik ruhám zsebében volt.
— Sajnálom uram, már késő. A tolvajt ma elfogtuk!

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

ORADEA

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A törvényadás ünnepére

Irla: Dr. Vajda István főbíró

Esztendőről-esztendőre megünnepeljük a kinyilatkoztatás napját és templomainkban egybegyűlve köszöntjük a két törvényablát, amely a történelem vízivatói között sértetlen maradt; virággal koszorozzuk meg kegyelűnk legszentebb tárgyát: az örökké virágzó tórárt, amely szívnél hatodikán évről-évre ujjeszületik Izrael körében.

A kinyilatkoztatás ünnepe a vallás születési napja megtanul bennünket, hogy mit jelentett a törvény Izraelnek Szinájól a perctig. Attól megvárni soha nem tudunk, elette országáról-országára üzetünk, ezerszeres megaláztatást türelmünk, márványon vértanú halált szenvedtünk. Évezredek óta, mióta zsidó ember lépett a földre, valami homályos sejtés sugta ösztönében, hogy nagyobbra hívatott, mint a többi földi lények. A törvényadás napja lényegében a teremtés napjával egyenlő. Ott az anyagi káoszból lépett elő a világ, itt pedig a lelkek káosztát váltotta fel az erkölcsi világrend.

Ha a talmud tengerét átkutatjuk és azt keressük, melyik talmudi bölcs fejezte ki legvilágosabban a zsidó törvények befolyását életünkre, Rabbi Jochanan ben Zakkaj neve ölikkel elölünk. Aranytollal van bevéve e név örök időkre a zsidó történelem lapjaira. Rabbi Jochanan ben Zakkaj volt az, aki merészen kimondta akkor, amikor a zsidó állam a pusztulás szélén állott, hogy a zsidóság sorsa nem az állami léttel áll vagy bukik, hanem a tóra tanulása, a törvény meörzése egyedül előfeltétele a zsidóság létezésének. „Tén li Javneh váchachomeho”. Ha el is pusztított császár — kiáltja oda Rabbi Jochanan ben Zakkáj a Jeruzsálemet ostromló Vespasian felé, — ha el is pusztított a zsidó államot, megmarad a zsidó szellem a tanház és annak mesterei fenntartják a zsidóságot. — Isteni ihlettel sugalva építi fel e nagy bölcs a pusztuló zsidó állam és templom helyébe Izrael még hatalmasabb erősségét: a törvényt és az iskolát, hogy a szétomló gránitfalak helyett körülvégye a zsidó népet a szó, az igehirdetés kőfalával.

Annak ellenére azonban, hogy Rabbi Jochanan ben Zakkáj érezte, hogy a zsidó népesség egyedüli mentője a tóra, az tartja őt magasan az évezredek rohanó ártajának hullámjái fölött; tudta azt is, hogy a törvény egymagában nem elegendő, hogy a zsidó életet őszintévé, nemessé, fenköltté és bensőségessé tegye. Ha az iskola nincs állandó kapcsolatban az étellel, könnyen elveszitheti befolyását. Ezért egy igen érdekes problémát adott fel tanítványainak megoldásra. Azt mondta nekik: „Menjete ki az életbe, szerectelek tapasztalatokat és a szerzett tapasztalatok alapján il-

lapítsátok meg, melyik a helyes út, amelyhez a zsidó ember ragaszkodjon, amelyet kövessen.”

A tanítványok hosszas meglontolás után más-más feleletet adtak a feltett kérdésre. Az egyik azt mondotta: legfontosabb kellek az életben a jó szem, a helyes megítélés, hogy az ember nyitott szemmel járja az élet útjait és ismerje meg az események benső összefüggését. A másik úgy vélte: egy jó barát, vagy egy jó szomszéd a legfontosabb, aki mellettünk álljon, irányítson és vezessen bennünket jóakarata tanácsaival. A harmadik úgy gondolta, hogy sem a jó barát, sem a jó szomszéd nem menti meg az embert a lévültől, ha hiányzik belőle az életképesség az élet döntő pillanataiban. Ezért csak az boldog az életben, aki következtetni tud a jövő eseményeire, aki meglontolten cselekszik, mivel tisztában van minden tettének súlyával. Végül a negyedik, a legkiválóbb tanítvány, megfogta mindnyájuk véleményét és azt hirdeti, hogy nem a nagy és bölcs gondolatok teszik széppé a világot, hanem a nagy érzések. Nem az az élet mértéke, hogy mekkorát tud kérdezni a szellem, hanem hogy miket tud teleni a szív. A legdrágább kincs, a legmagasabb érték az életben a nemes jó szív. A nagy mester az utolsó tanítványának adott igazat, mert a jó szívben bennefogallatik mindaz, ami magasztossá és fennköltté teheti az életet.

Milyen mély és meqszívlelendő tanítás rejlik e szavakban, hogy a törvény elismerése mellett a meleg zsidó szív dobbanása irányítsa lelteinket, gondolkodásunkat, életteliségünket. A zsidóság volt az első nép, amely a szívről szóló tanítással meqajándékozta a világot és figyelmeztette arra, hogy ne legyen „homo homini lupus”, véres ordasa embertársának; ne csak egyéni önző céljaitól törődjék, hanem mások szenvedése és fájdalma is indítsa meg az ő szívet. Gondoljon azokra, akikkel mostohán bánat az élet: a hazállanokra, a gyöngékre. Legyen védelmezője az árváknak, oltalmazója az özvegyeknek. A zsidó szív teljesítette is mindig a maga kötelességét. Még a gyűlölet is rábolint és elismeri, mily nagy szépség, mily drága kincs, milyen mérhetetlen kulturtörténeli erőforrás a zsidó irgalom. Nagy átok az, hogy könyörületre rászorul az élet, de végtelen áldás a segítő irgalom és ennek első hordozója és terjesztője a Rabbi Jochanan ben Zakkáj által az élet legfontosabb kellékének nyilvánított jószág, nemes zsidó szív.

De nemcsak irgalomra, az érzés fenségének megbecsülésére tanította meg a zsidót az ő szíve, egyben nagy is irányította, hogy tudjon szenvedni, tűrni és remélni.

A midrás költészete meghatóan írja le a zsidó szív teremtésének történetét, amidőn a Mindenható az embert megteremtteni szándékozott, előbb tanácsot tartott az angyalokkal. Az angyalok ellene voltak az ember megteremtésének, mert fájdalomra és szegényésre lesznek Istennek. Ekkor szólott az Ur:

— Megteremttem az embert a tóráért, a vallás ideáljért. — *וְעָשִׂיתִי לָאָדָם כְּעֵצְךָ*. — A vallásért? — riadnak fel az angyalok, — hisz ép a vallások miatt loznak gyűlölködésben szeretszakadni, ép a vallások miatt loznak háborút és könyörtelen harcoltat vivni egymással. Ép a vallások nyomán fog felburjánzani a vadság, a türelmetlenség és a fanatizmus; a vallások miatt fog oly sok máglyátút és ég felé szállani, amelyeken embereket, szent könyveket, ereklyéket égetnek el.

— Igaz — felelte a Mindenható — de teremték népet, amely megértő, szóvivője lesz a vallásnak; megteremttem a tóra népet: Izraelt.

— Nem teheted Uristen, nem teheted — kiáltottak erre az angyalok; — nézd történelmüket, tekintsd azokat a fáradságmakat és szenvedéseket, amelyekkel el kell tűnőnk. Még ha Izrael vállalja is, nem szabad, hogy te arra szánj egy népet. — Erre szolt az Örökkévaló: — Teremték nekik érzést, amely fájdalomból is ismét meqújul és jónak eszméjében újraéled. megteremttem a nemesen érző zsidó szívet.

S valóban hányszor kiáltott lel a zsidó szív történelme fojyomán?
— Hatalmas tüzek égneek bennem, csontjaimban égő parázs a velő, nem birom tovább — és mégis birta, mert birta kellett, mivel őt arra teremtette az Isten, hogy szenvedéseket hordozzon és fájdalmakat viseljen el.

Es milyen ionségesen nyilatkozott meg a szenvedésben a zsidó szív. Lelkében a tragédiák magva, de ami sudárba szökken belőlük, az a legnemesebb lira: egy szelicho, egy kinoh, egy piut, egy-egy szomorú melódia. A zsidó szív érezte, hogy a mártírság nem jelent bukást, hanem emelkedést; az elhagyottság nem jelent hanyatlást, hanem fejlődést, az erkölcsi emelkedettség terén, az etikai felsőbbrendűség égbetörő jákóbi lajtörőjén.

Ime a zsidóság egyik legmagyszerűbb tanítása a törvényadás ünnepe: összeegyeztetni a törvény lizteletét az érzés tenségével, mert hiszen ez egyben a zsidó törvények legfőbb célja, hogy irgalom, könyörületet vigyen az emberi társadalomba és szője a szeretet vidám szivarjánával azokra, akik fölött elborult e földi élet láthatára.

Es ha majd a társadalom életében a szeretet uralkodik, akkor a zsidó szív átjárja a munka és a tudás világát, meqnemesti azt szines, meqa emberi érzéssel, megtölti azt lírával, költészettel, lelkesesséssel. A kinyilatkoztatás ünnepe pedig az egész emberiség ünnepe leszén, mert a Szináj hegyén felhangzott iaék irányító hatalmává válnak az embert cselekvő erő minden meqmozdulásának.